

Dakloos vier ton

De dagelijkse praktijk van een

Verslaafd, dement of geestelijk in de knoop? Dan biedt de Groningse Kredietbank aan om je boekhouding over te nemen. In Groningen is de instroom in de schuldsanering flink afgenomen.

Tekst: Peter Wierenga

Beeld: Reyer Boxem

.....

'Of het gezellig was met mijn broer? Nou nee, hij heeft mijn dochter voor het eerst in acht jaar gezien en ging weer weg. Ik voelde me leeg.' Met haar grote, helblauwe ogen kijkt de dertigjarige Angélique van Zwam – gekleed in een bruine trui, haar lange haren strak achterover gekamd - indringend naar de overkant. In het smalle spreekkamertje van de Groningse Kredietbank (GKB) zit ze tegenover bewindvoerder Taco Schaafsma.

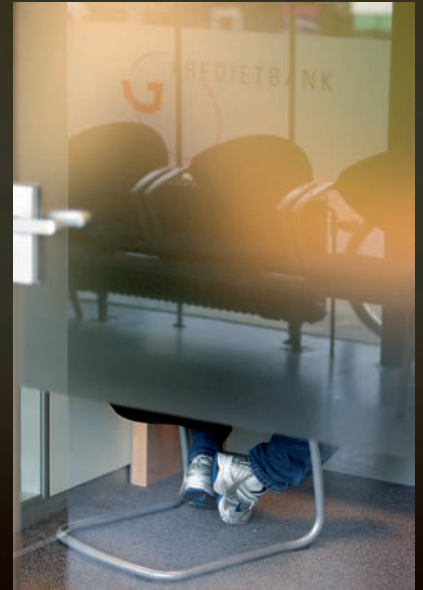
Al sinds 2003 regelt hij voor Van Zwam en haar man alle financiële zaken. Zoals de nalatenschap van haar onlangs overleden vader. 'Ik moet zeggen dat je broer goed reageerde op mijn telefoontje en de machtiging meteen kwam regelen,' probeert Schaafsma het opnieuw. Als zijn cliënt dat schoorvoetend toegeeft, bespreken ze nog een paar zakelijke

kwesties, zoals haar Wajong-uitkering, die ze wegens psychische problemen ontvangt. Waarom ze hier zit? 'We hebben het altijd heel minimaal gehad, en dan had ik ook nog een gat in mijn hand... Die stress van deurwaarders en incassobedrijven werkt door in het gezin. Dat is niet het leven dat je wilt leiden.' Mede omdat er te weinig huishoudgeld overbleef, werden haar dochtertje (8) en zontje (5) door Jeugdzorg uit huis geplaatst. Inmiddels zijn de schulden weggewerkt en gaat het een stuk beter. 'Mijn dochter is na tweeënhalf jaar eindelijk weer terug,' zegt ze met zachte stem.'

ERFENIS

'Zo afwisselend is mijn werk,' vertelt Schaafsma (38) later in zijn kantoor. Het ene moment heb je zo'n gesprek, het andere moment zit ik bij de notaris om een woning te verkopen.' Het hoort allemaal bij het zogeheten beschermingsbewind. Het gaat om mensen die om allerlei redenen – psychische klachten, verslavingsproblemen – zelf niet meer hun financiën kunnen regelen.

Het is een ander traject dan de bekende Wet schuldsanering van natuurlijke personen (Wsnp). Daar gaat het om mensen die bijvoorbeeld door te hoge leningen in de financiële penarie zijn gekomen. Als ze er met de vrijwillige schuldhulpverlening van de gemeente niet uit komen, rest als enige optie een wettelijke schuldsanering. Dan krijgen ze een mini-

met op de bank

gemeentelijke bewindvoerder

mum aan leefgeld, met een worst aan het einde: de schone lei. De klant blijft zelf verantwoordelijk voor de afspraken, en de periode duurt gemiddeld drie jaar.

Daarentegen is het beschermingsbewind in principe voor onbepaalde tijd. Bovendien hoeven deelnemers niet per se schulden te hebben. Een dakloze met vier ton op de bank? Schaafsma kijkt nergens meer van op. 'Deze man heeft nota bene medicijnen gestudeerd, maar is op straat gaan leven,' vertelt hij van achter zijn bureau, dat bezaaid ligt met brieven, bankafschriften en facturen. 'Door erfennissen had hij een paar ton euro op zijn bankrekening. Toen kregen wij signalen dat hij op het Centraal Station geld stond uit te delen. Soms vrijwillig, soms moest hij onder bedreiging naar de pinautomaat.'

Dan volgt er een indringend gesprek, want we willen dat iemand zélf akkoord gaat met een beschermingsbewind. Anders kan ook de officier van justitie het verzoek bij de rechter indienen. Uiteindelijk wees de kantonrechter Schaafsma aan als bewindvoerder. Nu beheert hij de centen van deze dakloze, één van zijn 260 cliënten, en zorgt voor diens zakgeld.

'Deze man ondertekent brieven met 'wij' en vindt zichzelf juist heel intelligent, maar hij heeft natuurlijk wel een probleem.'

'Waarom we geen huis voor hem kopen? Nou, ik weet nog goed hoe ik ooit via de woningcorporatie een huis - met inboedel en al - had geregeld voor een dakloze. Maar die ging weer

drinken, sliep als vanouds op een bankje in het centrum en gaf zijn sleutel aan Jan en alleman. Binnen twee weken was zijn huis leeggevoerd... Iemand moet eerst geestelijk stabiel zijn, daarover heb ik contact met de hulpverleningsinstanties. Ik doe uitsluitend de financiën.'

DORPSCAFÉ

In de kamer naast die van Schaafsma rinkelt de telefoon, zijn collega's staan cliënten te woord. Vaak proberen die wat extra geld los te krijgen. Schaafsma - die een sociaal juridische opleiding voltooide - concentreert zich intussen op de ingewikkelde kwesties. 'Hiervoor deed ik dit werk bij een notaris,' licht de noorderling toe. 'Daar had ik een bejaarde vrouw die half Drenthe bezat. Moest ik de pacht contant ophalen in het dorpscafé. Ook daar kwam ik allerlei interessante types tegen maar bij de kredietbank heb ik toch het gevoel dat ik een grotere bijdrage lever aan de samenleving.' Saa is het werk allerminst. 'Tbs'ers, daklozen, verslaafden, noem maar op. Als mijn cliënten me niet kunnen betalen, vraag ik bijzondere bijstand voor ze aan. Die kosten bedragen zo'n vijfhonderd euro per jaar. Best veel, zeker voor cliënten die geen vier ton op de bank hebben.'

ZWENDEL

Intussen kwamen ook steeds meer 'gewone' mensen, zonder verslaving of psychische klachten, in de financiële problemen. Om de

Van wasmachine tot schuldsanering

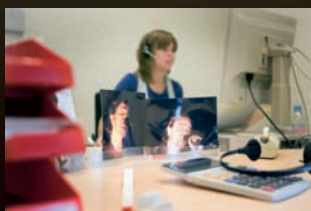
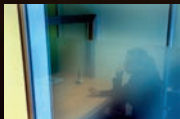
Bij gemeentelijke kredietbanken kun je geld lenen, bijvoorbeeld voor de aanschaf van een wasmachine. Ook geven ze voorlichting en cursussen over hoe je kunt rondkomen. Bij flinke schulden helpt de kredietbank met een vrijwillige schuldregeling, of - als het echt niet anders kan - een wettelijke schuldsanering (Wsnp). Dat laatste overkwam vorig jaar zo'n 15.000 personen, maar sinds januari is de stijgende trend gekeerd. Het beschermingsbewind was tot voor kort een private aangelegenheid. Enkele kredietbanken, waaronder de Groningse, bieden dat nu dus ook aan, voor wie zijn financiën door persoonlijke omstandigheden (zoals verslaving of een ongeluk) niet meer zelf kan regelen. Dat zijn er in Nederland steeds meer: van in totaal 50.000 in 2002 tot zo'n 70.000 nu.

Binnen twee weken geholpen

Staatssecretaris Ahmed Aboutaleb van Sociale Zaken gaat dit najaar wettelijke eisen stellen aan de gemeentelijke schuldhulpverlening. Vooral de grote verschillen in de wachtlijsten, die variëren van twee tot dertien weken, irriteren hem. 'Prima, ik onderschrijf dat iedereen binnen twee weken een intake moet krijgen,' reageert voorzitter Ger Jaarsma van de Nederlandse Ver-

eniging voor Volkskrediet. 'Maar er is wel extra geld voor nodig om wachtlijsten weg te werken. Bovendien moet je niet alles dichttimmeren. De gemeentelijke beleidsvrijheid is van belang om maatwerk te regelen.' Ook zet Jaarsma vraagtekens bij de juridische haalbaarheid van een 'moratorium', die vorderingen van schuldeisers tijdelijk befrist.

Bewindvoerder Taco Schaafsma ►
in gesprek met een cliënt

**'Hij deelde
geld uit aan
daklozen
en dacht
dat hij een
dependance
van de sociale
dienst was'**

grote instroom in de Wsnp tegen te gaan, is afgelopen januari het voortraject van die wet versterkt. Kredietbanken hebben nu meer mogelijkheden om de zaken op tijd te regelen met schuldeisers, zodat mensen niet in een wettelijke schuldsanering belanden. 'In Groningen is de instroom voor de Wsnp sindsdien al met zo'n 36% gedaald,' zegt Schaafsma zelfbewust. Steeds meer mensen nemen daarbij een bewindvoerder in de arm. Schaafsma: 'Dat komt mede door de vergrijzing. Er zijn steeds meer demente bejaarden, die hun eigen zaken niet kunnen regelen. Bovendien wordt de samenleving juridischer en ingewikkelder. Tien jaar geleden hoefde ik bijna geen belastingaangiften te doen, nu doe ik dat voor al mijn cliënten. Alleen de huurtoeslag al is een enorm gedoe. Politici moeten zich eens realiseren dat veel mensen dat niet kunnen!' Last but not least is het veel gemakkelijker geworden om in de schulden te raken. 'Je kunt tegenwoordig al met je mobieltje geld lenen om een flatscreen te kopen.'

MAKELAAR

Spraakwaterval Schaafsma weet waarover hij praat. Naast zijn werk bij de GKB adviseert hij professionals, van kantonrechters tot bankiers. Tevens is hij actief in de branchevereniging

Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders. 'Nu kan iedereen, dus ook familieleden, bewindvoerder worden. Maar ze beseffen niet dat je ook aansprakelijk bent. Daarom moeten we naar het Amerikaanse systeem, met toelatingstoets en officiële registratie.' Het blijft nu nog oppassen voor fouten of zwendel. 'Laatst kwam een makelaar langs in de psychiatrische inrichting, om een huis van mijn cliënt te verkopen. Dat heb ik nog net kunnen terugdraaien.'

Als het gaat om preventie is de bewindvoering succesvol. De uitstroom gaat intussen een stuk minder hard. Schaafsma maakte in zijn eigen praktijk zestien succesgevallen mee. 'Zoals een jonge vent, die door zijn ouders aangemeld was. Hij overwon zijn cocaïneverslaving en loste zijn schulden keurig af. Nu heeft hij een nieuwe baan als autoverkoper. Als de kantonrechter dan naar mijn mening vraagt, zeg ik: het is klaar.' Zo ver is Angelique van Zwam nog niet. 'Dat komt wel in de toekomst, en dan heb ik het niet over één, twee, drie jaar,' vertelt ze eerder die dag in het spreekkamertje. 'Ik heb meneer Schaafsma vaak vervloekt, maar nu gaat het lekker en ik wil niet terug naar waar ik vandaan kom. Eind september sta ik weer voor de rechter om mijn zoontje terug te krijgen. Dat is nu even het belangrijkste.' ●

Meer informatie:

Branchevereniging van Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders: [+www.bpbi.nl](http://www.bpbi.nl)
Kredietbank Groningen [+www.gkb.groningen.nl](http://www.gkb.groningen.nl)